

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA ♦ ♦

OGH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

REDAKTÖR: LOTTEN DAHLGREN ♦ ♦ ♦

INNEHÅLL:

LOTTEN DAHLGREN: En återblick på Kvinnosaksmötet i Kristiania 1902. II.
Stockholms läsesalong.

Litteratur: L. D., Mellan haf och fjäll af Maria Rieck-Müller.

Föreningsmeddelanden.

SVECIA,

Olycksfall-försäkringsanstalten **GOTHIA.**

Afslutar olycksfallförsäkringar på liberalaste och tidsenligaste villkor.

Hufvudkontor: Regeringsgatan 3, 2 tr.

Solidt, tidsenligt Lifförsäkringsbolag.
Ömsesidighetsprincip. — Svensk dödlighet.

Kontor: Regeringsgatan 3.

Om några smittosamma sjukdomar och deras sociala faror.

Föreläsning för kvinnor af *Doktor Ellen Sandelin.*

Wilhelm Billes Bokförlags-Aktiebolag.

Pris 75 öre.

Största lager af
Duk tyger,
Lakans- och Örngåttslärfter,
Handdukar, Hollands, Madapolam,
Piqué, Broderier & Spetsar.
Specialité: **Damutstyrslar,**

hvilka förfärdigas å egen Syateljier och levereras fullt färdiga, märkta och tvättade.

Egen Tvätt- och Strykinrättning jemte Ångmangel.

Nordiska Kompaniet.

F. d. K. M. Lundberg, Stureplan.

== Aktiebolaget Nordiska Kompaniet. ==

Textilafdelning, Thyra Grafström.

Färdiga och påbörjade **Broderier** på siden, kläde, lärft- och yllestramalj, pasande för **Dukar, Portiärer, Mattor, Kuddar, Serveringsdukar** m. m. Mönster uthyras. Bekvisationer från landsorten ombesörjas pr omgående.

Obs.! Ändrad adress: *Birger Jarls gatan 18 B.*

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: **Fröken H. Cronius.**

Nya Hushållsskolan's Matsalar

Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.

Klagomål öfver svårighet att få köpa verkligt god Ättika har föranledt Liljeholmens Vinfabrik att tillhandahålla sin, sedan många år för god smak och fin arom kända Ättikssprit, på förseglade flaskor försedda med fabriken's etikett och spädningstabell.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna vården af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning *(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10-4),*

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten infutna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att in-teckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

HYLIN & C^{OS}

FABRIKSAKTIEBOLAG

— KONGL. HOFLEVERANTÖR. —

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HELIOTROPE, SYREN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta med

GULD MEDALJ I STOCKHOLM 1897.
I GEFLE 1901.

Försäljes i våra butiker

12 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16

A. T. 64 69.

A. T. 24 97.

samt hos alla finare parfymhandlare i riket.

(S. T. A. 99922)

Aug. Magnussou

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

STOCKHOLM.

(Etablerad 1860.)

Största lager i Norden

af

Kulörta och Svarta Klädningstyger
i **Siden** och **Ylle**,
Bomullsvvaror, Kapptyger och Schalar.

Afdelningen

för å egen fabrik confectionerade artiklar, in-
rättad efter utländskt mönster, erbjuder ett

storartadt urval af **färdiggjorda**

Promenad- och Sällskapsklädningar,

Bluslif och Kjolar,

*Res-, Rid-, Velociped- o. Gymnastikdräk-
ter, Morgonrockar och Underkjolar m. m.*

Allt efter senaste modeller.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 2867.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26
Allm. Telefon 28 67

OBSERVERA det stora lagret i Svarta Klädningstyger.

En återblick på kvinnosaksmötet i Kristiania 1902.

II

I min förra artikel lämnade jag, under antagande, att det i första hand skulle intressera en svensk läsekrets, en kortfattad öfversikt af de svenska deltagarnes föredrag, återstår nu att tala om mötesförhandlingarna i sin helhet. Men redan från början råkar jag i bryderi angående uppställningen. Äfven en i allra största korthet affattad resumé af en kongress förutsätter en slags gruppering af de där afhandlade ämnena. Men när jag nu genomgår det tryckta programmet och de därå angifna föredragsrubrikerna, finner jag, att just den klassificering, som skulle underlätta öfverskådligheten af min berättelse, saknas. Man hade synbarligen önskat lämna hvar särskild talare den största möjliga frihet att disponera öfver sitt ämne och därför undvikit alla etiketter. Detta var ju i och för sig en mycket välbetänkt anordning, men lägger, som sagdt, i någon mån hinder i vägen för en planmässig redogörelse. Denna förutskickade anmärkning får gälla som min ursäkt, ifall jag å min sida skulle sväfvat ut öfver ämnena alltför mycket och blanda ihop frågorna så där tämligen godtyckligt.

En sak, som vid ett möte som detta ovillkorligen faller i ögonen, är, i hvilken grad i vår tid de sociala och etiska synpunkterna äro sammanblandade. Kanske det är ett specifikt kvinnligt drag detta att ej kunna skilja dem åt, det är i så fall en svaghet, hvori ligger en styrka och en kraft. Nog af, kvinnomötet gaf den läxan, att ej blott de s. k. stora frågorna, som gripa in i samhällets och individens innersta väsen, utan äfven den enklaste hvardagsgärning har en ideell sida, som adlar och förskönar. Och kongressen visste ge full valör åt så väl den ena som den andra företeelsen.

Ett ämne af afgjordt social betydelse, men med en moralisk räckvidd af öfverskådlig art, är det, som behandlar *fabrikslagstiftningen*. De inlägg som i denna fråga gjordes, särskildt af båda de danska delegerade, fröknarna Eline Hansen och Anne Bruun, an-

sågos som de för mötet betydelsefullaste. Dessa Danmarks representanter voro båda personligheter, hvilka ej blott som iakttagare följt sitt lands sociala rörelser, utan stodo midt upp i desamma som energiska och insiktsfulla arbetare. Deras ord måste därför väga tungt, ehuru begreppet tyngd så föga harmonierar med den lätt flytande, friska, danska värtaligheten. Det finnes f. n. ingen brännbarare fråga inom kvinnosaksvärlden än den s. k. skyddslagstiftningen, och ingen om hvilken meningarna äro så delade. Så mycket märkligare var det då, att det vid denna kvinnokongress endast tycktes vara *en* tanke om skyddslagarnas olämplighet, mig veterligt höjdes ej en enda röst till försvar för statens ingripande i hithörande fall, och ändå var den diskussion, som följde på fröken Hansens föredrag om den danska »Fabriksloven af 1901» ytterst liflig och delvis ganska het. De divergenser, som förekommo, rörde icke spörsmålets kärnpunkt; nej, därom voro alla ense, att de många lagbestämmelserna rörande inskränkning af kvinnoarbetet, voro lika många stötestenar, mot hvilka den stackars arbetande kvinnan skulle slå sig till blods i den för henne redan så hårdt tillspetsade existensstriden.

Under diskussionen i detta ämne, liksom vid åtskilliga andra tillfällen, fick man höra yttranden om kvinnosakskvinnornas ensidighet, ja egoistiska fasthållande vid sina egna s. k. öfverklassintressen. Mig synes att ingen anklagelse, åtminstone i nuvarande tid, kan vara mer orättvis. Skyddslagstiftningssaken, åt hvilken så många kvinnor af de bildade klasserna ägnat sin tid och sina krafter, och som ju uteslutande rör kroppsarbeterskan, jäfver ju beskyllningen; och är icke den pågående mäktiga sedlighetsrörelsen, ja, den kvinnliga rösträttssaken och samhällsarbetet i sin helhet en sträfvan att skaffa rättvisa och skydd åt de hårdast arbetande och mest betungade? I det demokratiska Norge förefaller ropet om klasskilnaden inom kvinnorörelsen dubbelt obefogad. Mångfaldiga bevis lämnade mötet på hur vidtomfattande de norska kvinnornas sociala verksamhet är.

Ett arbete af hithörande slag, som tills vidare Norge är ensam om, åtminstone inom de nordiska länderna, är det som går under namnet »Kvindeligt politi». Norska kvinnor ha nämligen lyckats bringa det därhän, att vid poliskontoren i Kristiania kvinnliga vaktare äro anställda, som taga de olyckliga varelser om hand, hvilka för dryckenskap anhållas på gatan. Det föredrag, som i detta ämne hölls på mötet, var af gripande intresse. Föredragerskan, fröken

Dorothea Schioldager, hade ägnat en stor del af sitt lif åt denna behjärtansvärda mission, och ej blott hennes öfvertygande ord utan hela hennes yttre människa bar prägeln af, att hon blickat djupare än de flesta in i det mänskliga eländets afgrund. Det hvilade som en skugga af vemod öfver hennes fina, bleka, af ett silfverhvitt hår inramade drag, men tillika stor mildhet och detta moderliga, sannt kvinliga öfverseende, som vet att uppsöka och föra hem samhällets förvillade får. På mig verkade detta ädla kvinnoansikte vältaligare än mången sedlighetspredikan, det lärde mig förstå, hvilket inflytande en fint danad kvinlig personlighet måste utöfva på de mest förkomna af sitt släkte.

Den roll, som kvinnan hittills tillåtits spela inom det offentliga sedlighetsarbetet, är emellertid alltför obetydlig. Tal. hoppades dock, att den i en framtid skulle få en långt vidare utsträckning, ja, att i alla större städer kvinliga »uppsyningsmän» skulle användas af myndigheterna med uppgift att öfvervaka ordningen bland barn och ungdom på lekplatser, enklare matställen, ja i alla dessa storstädernas undangömda nästen och tillhåll, där så många mörksens gärningar bedrifvas. Den risk, som kvinnan under utöfvande af sin polisuppsikt själf löper, och som i de flesta fall inskränker sig till några ohöfviska ord, ansåg tal. ringa mot de faror, för hvilka det uppväxande släktet var utsatt. Att den idé, som här så vältaligt utvecklats, väckte anklag hos de närvarande visades däraf, att efter föredraget hela församlingen, på uppmaning af fru Blehr, reste sig för att uttrycka sin anslutning till densamma.

Kvindernes indflydelse! Ja, på hvilka områden i det enskilda och offentliga lifvet *kan* och *bör* den ej göra sig gällande! Den nyss anförda tal. visade ju på *ett* af dessa områden. Men frågan rör sig numera icke om kvinnans möjligheter och duglighet i det eller det fallet, de tyckas i allmänhet vara erkända, nej, det gäller huruvida hon *tillåtes* visa sin kompetens eller icke. I Norge har man ju gått längre än annorstädes i att skrida »from sounds to things» i det kvinnan där tillerkännts säte och stämma i kommunalstyrelsen. Hennes inflytande har alltså tillfälle att göra sig gällande i en ganska vidsträckt grad. Hvad detta innebär för kvinnan själf och för samhället och i hvilka fåror kvinnoinflytandet bör gå, därom gafs oss på mötet en klar och belysande bild genom fru Ragna Nielsens anförande med ofvan citerade titel.

Fru Nielsen, en af de första i Kristiania »kommunestyre» invalda kvinnor, äger ju alla förutsättningar att kunna behärska sitt

änne: framstående pedagog, i sin egenskap af grundläggare och ledare af en af Norges större samskolor, utmärkt föredragshållare och debattör så väl på möten som i pressen, en tid ordförande i Norsk Kvindesagsforening, inom hvilken hon fortfarande är en inflytelserik medlem, därtill åtnjutande en popularitet, som kanske ingen af nu lefvande norska kvinnor och som bland annat ger sig uttryck i det stolta och själfmedvetna »vår Ragna Nielsen», hvarmed man ofta får höra henne betecknas af sina beundrande landsmaninnor, och så detta obestämbara något, som ligger i själfva personlighetens tjuskraft, allt detta tillsammans gjorde, att man med spändt intresse motsåg den mötesdag, då fru Nielsen skulle tala.

Och det var också så godt som obegränsade vidder hon öppnade för kvinnans inflytande. Inom skolväsendet — i synnerhet där, ty ungdomens uppfostran och daning är ju om något en kvinnosak — men äfven inom kommunalförvaltningen, fattigvården, fängelseväsendet, tidningspressen, öfverallt där reform är af nöden. Det var öfvertygelse och entusiasm och den varmhjärtade kvinnans fasta tro på sitt köns och hela mänsklighetens perfektibilitet, som besjälade hennes föredrag, mer idealitet och framtidsdrömmar kanske än siffror och statistiska verklighetsdetaljer. Men det är icke med de senare man värmer åhörare och vinner adepten för en idé. Och fru Nielsens styrka ligger just i att elda och upprycka. Det var som om en blick ur de ännu ungdomliga, strålände, mörka ögonen under det i förtid grånade håret hade makt att få stenkaserterna, dessa storstädernas förbannelser, mot hvilka hon som »kommunalkvinna» med en sådan skärpa ifrade, att falla i grus och spillror för att lämna rum för vackra, landtliga arbetarehem med öppna lekplatser, lummiga träd och rikedom på frisk, hälsobringande luft. Ja, af att höra och se fru Nielsen fick man i sanning klart för sig, att kvinnans inflytande skall komma stora ting åstad — när det en gång i hela sin vidd får göra sig gällande.

Under den gemensamma rubriken »sociala reformer» förekommo utom fru Nielsens, äfven anföranden af danska och finska talare. Under det att det norska föredraget mer uteslutande rörde sig kring målet, framtidsidealet för kvinnans verksamhet, gaf fröken Anne Bruun en lefvande framställning af de »Danske kvinders sociale arbeide» såsom det i nuvarande tid utföres och de resultat, som dessamma hittills uppnått. Typiskt för det högt utvecklade, sunda och ramåtgående lilla Danmark är ju att aldrig släppa nutiden med dess kraf och plikter ur sikte. Norge är ju framtidsidealernas land

par préférence, Sverige minnenas, det förflutnas, traditionernas. Jämförelsen är så ofta gjord, att den kanske verkar banal, men den framställer sig så ovillkorligt, då danskt, norskt och svenskt gemüth i en eller annan form komma i kontakt med hvarandra, att den inte ens kan uteslutas från kvinnofrågan. Jag låter den alltså stå och gälla för hvad den kan, naturligtvis under förutsättning, att man icke fattar bilden annat än i dess mest vidsträckta bemärkelse.

På tal om nationalegendomligheter voro Finlands representanter utan tvifvel typiska för sitt land. Allvar, parad med kraft, en viss tyngd, men tillika denna intencitet och hjärteglöd öfver personligheterna liksom öfver all deras sträfvan, som rycker med och fångslar, trots den stora enkelheten och den fullkomliga bristen på hvad man skulle kalla yttre apparat. Man förstår, att Finland skapat sådana kvinnor och att det är dem landet behöfver. Fru Maria Furuhjelm född Gripenberg (syster till fröken Alexandra Gripenberg) och fröken Lucina Hagman, representerade hvar för sig Finlands förnämsta kvinnoinstitutioner, Finsk kvinnoförening och Unionen. De ämnen de valt voro emellertid fullt subjektiva och ej påverkade af några föreningsprogram. De betonade båda det sedliga underlag, hvar på kvinnans uppfostran till sin uppgift såväl i samhället som i hemmet bör vara baserad, och att denna åter djupast och innerligast skall hafva en kristlig grund. Ehuru verkande på skilda områden af uppfostrans vidsträckta fält, den ena inom folkbildningsarbetet, den andra mer direkt för ungdomens utdanning, framgick det dock af beggaderas yttranden hur allvarligt de finska kvinnorna fatta sitt uppfostrande kall.

Att sedlighetsspörmalet var så att säga den röda tråd, som gick igenom kvinnomötets program torde ha framgått af det anförda, icke i den mening man vanligen fäster vid ordet, utan tagen som den etiska kraft, hvilken bör vara driffjädern i allt framgångsrikt samhällsarbete. T. o. m. det föredrag, som direkt upptagit sedlighetsfrågan till behandling, d. v. s. fru Marie Michelets anförande om »kvindernes og sædelighedsagen», hvilket Dagny haft förmånen att i sin helhet kunna delgifva sina läsare i föregående häfte, lämnade å sido det »egentliga sedlighetsarbetet», som tal. kallade det, eller det som har till sin uppgift att råda bot för samhällets ödesdigraste missförhållanden på det moraliska området, nej, det var för det »preventiva sedlighetsarbetet», det där hvarje kvinna *kan* och *bör* vara medverkande, som hon med en så sällsynt innerlighet och värme sökte vinna sina medsyster.

Och samma grundton, känslan af kvinnans moraliska ansvar, genomgick ju, som jag i min förra uppsats nämde, dr Sandelins föredrag om »den kvinliga läkaren», ehuru med de variationer, som kräfvas af olikheten i talarinnornas verksamhets- och lifssfer. Till sedlighetsanförandena kan man af liknande grund också räkna det som hölls af en annan kvinlig läkare, dr Caroline Steen från Kristiania. Under den något sväfvande titeln »anvendt fysiologi» utvecklade tal. den så att säga etiskt-fysiska sidan af kvinnans samhällsförplikelser. Det är nämligen okunnighet i det som hör till vår kropps lagar, som är orsak till så många af de försyndelser, hvilka begås mot individ och samhälle. Kunskap i fysiologins enklaste sanningar skulle, använd i det praktiska lifvet, afvärja osedlighetens, dryckenskapens, tuberkulosens olycksbringande verkningar. Kvinnan har i dessa fall hittills gjort sig skyldig till en stor, ja, oförlätlig försummelse, som det är att hoppas, att hon i hela människosläktets intresse hädanefter skall veta att försona.

Men naturligtvis afhandlade kongressen äfven ekonomiska och praktiska ämnen, ehuru det var påfallande i hvilken grad dessa satts i andra planet. Frågan om »Lærerindernes lønninger», som på ett särdeles originellt och på sak gående sätt upptogs af en ung f. d. lärarinna, fru Grude Koht, gaf anledning till en ytterst lifvig debatt, där man ej stack under stol med hvad man tänkte om vederbörandes sätt att värdera manligt och kvinligt arbete. Hade bemälda vederbörande varit närvarande, är jag säker på, att de skulle haft svårt att gendrifva de argument, som från talarestolen drabbade deras värdemätningssystem, tätt lik en hagelskur och träffande som väl riktade projektiler.

Den fridsamt klingande rubriken »Huslig utdanning» gaf äfven orsak till ett ganska hetsigt tankeutbyte. Icke så att förstå som om huslighet och kvinnans bestämelse som hemmets prästinna ifrågasattes, nej, striden rörde sig kring detaljfrågan om lämpligheten af matlagnings- och andra hushållssysslors införande som obligatoriskt undervisningsfack i folkskolan. Specialiseringen af flickornas läroämnen i en mängd praktiska färdigheter skulle, enligt en del talarinnors mening, vara till men för det egentliga skolarbetet och sätta flickornas nivå lägre än gossarnas, alltså göra dem andligt underlägna dessa. Andra, däribland föredragshållerskan, fröken Helga Helgesen, häfdade, att för de folk, som lefde under så hårda villkor som de skandinaviska, vore det af lika stor vikt att lära sig arbeta med händerna som med hjärnan. Kunskap är ett dödt kapital om arbets-

förmåga saknas. Bevisen för och emot voro alltså ungefär jämt fördelade, åtminstone föreföll det så för icke pedagogiskt skolade.

Om, som jag nyss nämde, de rent ekonomiska frågorna kommo i andra rummet, voro de estetiska ännu längre undanskjutna. Så var den bildande konsten, inom hvilken i vår tid så mången nordisk kvinna skapat sig ett berömdt namn, helt och hållet utesluten, af utrymmesskäl troligen, icke af brist på stoff, och detsamma gälde konstslöjden, denna specifikt kvinliga konstgren. Inom litteraturen förekom endast *ett* föredrag, men ett förträffligt sådant, fru Mathilde Schiötts studie öfver »Alexander Kielland». Till konstområdet, ehuru med en stark bismak af pedagogik, bör man väl äfven hänföra fröken Ida Welhavens vackra utläggning af ämnet »Sångens opdragande makt». Men där slutar också förteckningen.

* * *

Att den skumning jag här företagit af kongressprogrammet på långt när icke uttömt dess innehåll, är naturligtvis obehöfligt att nämna. Jag frisade ju mig redan i början från anspråken på ett uttömmande referat. Så har jag bl. a. förbigått de ämnen, som rörde sig kring »de lokale forhold». Nog för att dessa voro af tillräckligt stort intresse, men vi, främlingar, kunde ju endast som iakttagare på afstånd följa händelsernas utveckling. För de norska kvinnorna medförde de emellertid ganska viktiga resultat, nämligen fattande af ett par beslut, som man har alla skäl att hoppas skola blifva dem till framtida åtnad. Det ena var tillsättande af en komité, med uppgift att organisera ett »norskt kvinnoråd», motsvarande Svenska kvinnornas nationalförbund, med anslutning till den stora internationella föreningen: »International Council of Women». Det andra var resande af ett friluftsmonument öfver Norges största kvinna i nyare tid: Camilla Collett. En fond med ändamål att söka hugfästa hennes minne förelåg redan, jämte en del olika förslag rörande dess användande. Nu stannade man, som nämndt, vid beslutet om en bildstod, en vacker och värdig tanke.

För öfrigt kunde vi främmande deltagare på visst sätt ha skäl att vara litet gramse på de norska lokalfrågorna — äfven med fullt erkännande af deras berättigande. De lade nämligen väl mycket beslag på en del af kvinnosakens eminentaste talareförmågor, hvilka man glädt sig åt att få höra i ämnen af mer allmänt intresse. Särskildt gällde detta om en inom den norska kvinnorörelsen så framskjuten personlighet som fröken Gina Krog, hvilken på mötet kon-

centrerade sin med skäl så högt skattade talang och sin aldrig trytande energi på att utveckla, förfäkta och vinna anhängare för sin älsklingsidé, de norska kvinno föreningarnas organisation efter det stora världskvinnoförbundets mönster. Detta hindrade henne emellertid icke att mellan debatterna fylla sin roll som en af mötets främsta »stöttepinner» med den hållning, värdighet och vinnande älskvardhet, som vi, svenskar, vid fröken Krogs besök hos oss haft rikt tillfälle att lära känna och beundra.

* * *

Så återstår att tala om kongressens stora trumf: festerna. Kvinno-
mötets voro, låt mig säga det så godt först som sist, utomordentligt lyckade, dessutom så väl fördelade, att de ej inkräktade på det allvarliga arbetet, utan som sig bör verkade som en stimulantia och krydda på den gedignare förplägningen. För öfrigt var för oss, främlingar, som endast hade att njuta och mottaga, mötesveckan som en ihållande fest. Bara det att befara Kristianias oförlikneliga elektriska spårvagnar, till hvilka ett särskildt åt kongressmedlemmarna utdeladt märke, gaf »fri adgang», verkade feststämning. Kvinno-
sakskvinnornas gula solros-kokard var ett »sesam, öppna dig», inte endast för spårvagnarna utan så godt som för »hele byn», där man nu färdades som gäst, icke som främling.

Festernas rad inleddes med Kvindestemmeretsklubbens tillställning på »Sankt Hanshaugen», en förlustelseplats af jämförelsevis nytt datum, med vackra anläggningar och en strålande utsikt öfver fjorden. Den stora restaurangen var tagen i beslag af mötet, och här serverades »smørrebrød» och »kager» och te och öl i rikt öfverflöd, man satt vid småbord inne i salen eller utanför på den fria planen, allt som det föll sig. Sedan skulle de främmande gästerna presenteras: finska, danska, svenska deltagare blefvo upp-ropade, och det hjälpte ej med mindre än att klifva upp till allmänt beskådande på katedern eller på stolar omkring salen och ställa några improviserade ord till församlingen. Fredrika-Bremer-Förbundets utskickade undgick lyckligen denna upplyftande situation genom att i behaglig tid lämna festen. Att Sverige ändå fick ett ord med i laget därför svarade emellertid de andra närvarande svenskorna. Fru Boström presenterade sig som delegerad för »bébé» bland svenska kvinnoinstitutioner, den ett par veckor gamla kvinliga rösträttsföreningen, och de två unga svenska Uppsalastudenterna tillkännagafvo också med några ord sin nationalitet och sitt akademiska med-

borgarskap, något som f. ö. framgick af de hvita mössorna. A propos dessa berättar »Nylände» en liten episod från presentationsceremonin på Sankt Hanshaugen, som jag här vill återge. Jag får taga de tryckta källorna till hjälp, då jag som i detta fall ej har mina egna ögons och örons vittnesbörd att åberopa.

Då de två kvinliga studenterna från Uppsala blefvo presenterade föreslog någon, att en nybakad norsk kvinlig student skulle ställa sig mellan de hvita mössorna med sin »duskelue», för att det skulle taga sig bättre ut. Då hördes en dansk röst nerifrån salen: »Men vi kan också prestera en kvinlig student, och hon har till på köpet sin man med sig, som också är student.» Det blef stort jubel, herrn och frun måste upp på taburetter, och den förstnämde höll ett litet tal, däri han helt »beskedent» presenterade sig som sin hustrus man.

Af de norska deltagarne blef endast *en* föreställd för församlingen, nämligen fröken Aasta Hansteen, den till åren gamla, till sinnet oförbränneligt unga och lifliga kvinnosaksveteranen, hvilken originella, af så mycken genialitet stämplade personlighet var en af mötets intressantaste. Hon är, om man så vill, representanten för ett gånget släkte, en försvinnande typ, den lilla gamla damen med de energiska dragen och de karlavulna åthäfvorna, som stå så i strid mot hennes lifslånga kamp för kvinlighetens idé. Hvarje ädel sak har sina martyrer, och Aasta Hansteen har varit martyr för sin. Såsom alla föregångsmänniskor har hon ej skytt att gå bröstgänges tillväga, hon har satt hårdt emot hårdt. Huggen har hon dock tagit emot, för sig och för andra, modigt och utan att svikta, och sin idé har hon genom alla tidens skiften förblifvit trogen. Därför kan man säga om henne som om diktens kvinliga krigartyp: »något tålte hon skrattas åt» — och hur har ej kvinnosaksmartyrerna blifvit beledda, förhånade! — »men mera hedras ändå».

Men jag glömmet festreferatet. Festligheternas stora dag var söndagen. »Hvilodagen» blef som så ofta den rörligaste af veckans dagar. Förmiddagen var mottagning i statsministerhotellet, till hvilken fru Blehr, med den älskvärdhet och gästfrihet, som vi, svenskar, känna så väl till från hennes mångåriga, nu tyvärr avslutade Stockholmssejour, inbjudit hela mötet. Som jag äfven denna gång blott hade tillfälle öfvervara en liten del af den lyckade tillställningen, stöder jag mig åter på min kollegas ord för att beskrifva den.

Kl. 1 började mottagningen i ministerhotellet, ett i modernt stil hållet hus, beläget i ett af de vackra villakvarteren bakom slotts-

parken. De ståtliga salongerna i andra våningen voro med anledning af festen smyckade med präktiga norska bonader — Frida Hansens berömda »billedtæpper» — och taflo af kvinliga konstnärer, från Aasta Hansteens — hvilken i yngre år med framgång ägnat sig åt målarkonsten — till mer moderna konstnärinnor. Jag erinrar blott om de äfven hos oss väl kända målarinnorna Kitty Kjelland och Asta Nørregaard, båda deltagare i mötet. Sedan gästerna, och deras antal kunde räknas i hundratal, intagit förfriskningar, vidtog en musikalisk-deklamatorisk underhållning. Musik af fru Erika Nissen och deklamation och sång af framstående förmågor.

Kl. 3, då musiken tystnat, äskades ljud, och stående vid sin mans sida riktade fru Blehr några älskvärda ord till gästerna, tackade dem på sin mans, sina barns, sina egna vägnar för det de kommit och varit de första, som invigde deras nya hem i Norge. »Men nu», fortsatte hon, »har jag att förkunna att 'ett historiskt ögonblick' är inne; i denna stund lossas det skott, som genombryter Gravehals-tunnelen, hvilken förenar östlandet med vestlandet. Denna tilldragelse vore symbolisk för ett samladt enigt och sundt Norge»; en vändning, som framkallade entusiastiska bifallsyttringar och »Ja, vi elsker», sjunget till ackompanjemang af Erika Nissen.

»Det historiska ögonblicket», tillämpade stortingspresident Berner, i det tal han efteråt ställde till de närvarande, på kvinnosaksarbetet. Han hoppades, att alla stängsel, som skilde man och kvinna åt skulle nedbrytas, så att deras samarbete måtte blifva rikt och fruktbarande för framtiden.

Så mycket om förmiddagsfesten. När sedan den ljusa sommaraftonen bredde sina lätta skuggor öfver Kristianiadalens härliga natur, samlades man åter till fest, denna gång i skötet af denna samma natur, hvilkens oförlikneliga behag verkar på främlingen som en förtrollning. Kristiania har, trots sin storstadsprägel, ännu ej frigjort sig från den landtliga karaktär, som är provinsstaden egen. Stad och land gå omärkligt upp i hvarandra, ännu står skogen ända in på bygränsen, ängar och åkerfält ta vid där gatläggningen slutar, och ett stenkast bortom sista spårvagnsstationen är man försatt i en landtlig afskildhet så djup, att man kan drömma sig hundra mil borta från den jäktande storstadsvärlden. Men dessa fridlysta, landtliga oaser skulle likväl för längesedan ha slukats upp af nutidens naturfientliga gatureglingsmonstrum, ifall ej Norge vore nog lyckligt att äga män med kärleksfull pietet för den fäderneärfda jorden och med tillräcklig ekonomisk bärkraft för att kunna

bibehålla sitt lilla rike ostyckadt. Så finner man i Kristianias omedelbara närhet ännu landegendomar med jordbruk och ansenliga skogsvidder, som gått i arf från far till son, där den gamla traditionen är kvar, men tillsatt med den förfining och den gedigna smak, som hög bildning och ett naturligt konstsinne förläna ett nutidshem. Ett sådant ställe är Skøien, hvars agare, generalkonsul Butenschön och hans fru, inbjudit kvinnomötets alla främmande deltagare, delegerade och en hel mängd andra till en trädgårdsfest.

Det faller af sig själf, att en fest med en leende natur som dekorationsmotiv, en vacker sommarkväll som stimuleringsmedel måste blifva lyckad. Men här kom ännu mycket annat till. En vinnande älskvärdhet från värd och värdinna, som lät hvar och en af alla dessa främlingar känna sig å son aise, det förtjusande hemmet med sin förnäma, förfinade lyx, hvars konstskatter man af hjärtans lust fick njuta af och beundra, den härliga parken, i hvilken man kunde fördjupa sig efter behag, det präktiga musikprogrammet, med Norges berömda musikaliska kvinnogeni, fru Agathe Backer, som förnämsta exekverande, den lekamliga undfägnaden, som i obegränsad mängd och på det utsöktaste serverad tillhandahölls gästerna och — det jag som det bästa gömt till sist — det intresse, som omgaf stället hvarskarinna, hvilken genom sitt författarenamn, Helene Dickmar, gjort sig känd och älskad långt utanför Skøiens skyddade område. Allt detta gaf en säregen feststämning åt detta enastående nordiska »garden-party».

Att jag med förkärlek dröjer vid denna vackra mötesepisod är ganska förklarligt. Jag hade under hela mötestiden som gäst varit upptagen i det hem, jag här beskrifvit, jag hade kommit i personlig beröring med dess älskvärda innevånare, hade lärt närmare känna den rika och själfulla personlighet, som under världsdamens förfinade yta kom en till mötes i husets fru, hvilken, trots sin eminenta konstnärsbegåfning och sina litterära intressen med sympati förstod att omfatta äfven de praktiska, estetiskt mindre tilltalande sidorna af kvinnornas sak. Men äfven de andra festdeltagarne, hvilka ej voro besjälade af samma personliga tacksamhetskänsla som jag, medförde från detta härliga ställe ett intryck som af sol och helg, och fullt berättigad var den stolthet norrmännen själfva kände öfver att äga bland de sina privatpersoner, med icke blott rikedomens utan äfven intelligensens och hjärtelagets alla förutsättningar för att kunna utöfva en gästfrihet i så stor stil som den, hvilken visats det nordiska kvinnomötet af Skøiens ägare.

Aterstår så mötets sista dag och den storartade slutsusen: festen på Holmenkollen. Man hade på förmiddagen för sista gången samlats i universitetsaulan, ordförande fru Quam, den outtröttliga, allestädes närvarande, af alla älskade och vördade ledarinnan af det hela, hade sagt några enkla, från hjärta till hjärtan gående ord till farväl och tack. De särskilda ländernas representanter, för Sverige fru Ann Margret Holmgren, uttryckte å sin sida sin djupt kända tacksamhet mot fru Quam för hennes insats i mötets obestridda framgång, en hyllning, som den, till hvilken den var riktad, med den ödmjukhet och själförgätenhet, som så ofta utmärker den sanna förtjänsten, sade sig vara »så skamfull, så bedrövet at tage emot allena», hvarföre hon visade tacken tillbaka till alla och enhvar. Och så skildes man åt, efter att ha stämt möte för aftonen »op paa de høje Fjelde» — eller med andra ord på Holmenkollens turisthotell.

För dem af mina landsmaninnor, som inte veta hvad en Holmenkollsfest innebär, men som kanske kan komma med på en sådan, säger jag: »iför er den elegantaste festdräkt ni äger, sätt blommor i ert hår, spänn edra förväntningar till det yttersta, ni ska ändå finna er apparition tarffig i förhållande till situationen, edra högt flygande föreställningar af verkligheten öfverträffade.»

Så mycket är visst, normmännen ha slagit rekord i fråga om ordnandet af fester. Hur förblekna ej våra svenska tillställningar med sina ledsamma, osällskapliga »gående bord» vid jämförelsen! Och hvar i hela Sveriges land finnes en festlokal, motsvarande den i Holmenkollens turisthotell! Här hade nu mötets norska deltagarinnor inbjudit sina främmande gäster till ett hejdundrande kalas. I den stora, i ryggåsstil hållna matsalen, i alla angränsande rum, på altaner och verandor voro bord dukade, med blommor, silfver, kristall, en festbanketts hela färgrika, luxuösa apparat. Jag tror nästan, att vi, främlingar till börja med kände oss litet tagna af de storstiliga arrangemangerna, och något bragts ur koncepterna af dem. Vi kvinnosakskvinnor äro ju, som en dansk talarinna uttryckte sig, i allmänhet »beskedne mennesker», nu var all anspråkslöshet bortlagd för dagen.

Men feststämningen tog snart ut sin rätt. Salen i sin strålande belysning, det glada sorlet, de festklädda människorna, med det kvinliga elementet naturligtvis så öfvervägande, att de få ordensprydda, frackklädda herrarna — statsminister, stortingspresident, universitetsrektor etc. — instuckna här och där i damernas led, verkade mer som dekorativa motiv än som integrerande delar af festen,

allt var ju medryckande. Och så skålarne rad, ett långt, väl utarbetadt och väl genomfördt program, hvarje tal åtföljdt af nationalsånger, sjungna unisont samt ackompanjeradt af applåder och »damernas hurra» i stigande crescendo. Hvert särskildt land ägnades naturligtvis en skål — för vårt talade fru Blehr med den värme och innerlighet som den verkliga hjärtesympatin skänker — och hvar nations representant svarade. Sveriges talan fördes på ett värdigt sätt af fru Holmgren och dr Ellen Sandelin, på ett kanske mindre värdigt, d. v. s. i poetisk form, af undertecknad, men, må det lända som förklaring, det senare först sedan de officiella skålarne voro afdruckna och talet förklarats obundet af alla former.

Men med alla tal och skålar och sånger hade kvinnornas fest dragit ut på de häfdvunna småtimmarna — man hade som krydda på det hela bjudits på härlig sång af fröken Sandahl och förtjusande dansnummer af ett par unga norska damer. — Dock allt roligt får ett slut en gång och så äfven Holmenkollfesten.

* * *

Och nu när sammanvaron är avslutad, när alla de många deltagarne spridts åt östan och vestan, när feststämningens förtrollning fördunstat, hvad står så kvar? Hvad blir nordiska kvinnoaks-mötets behållning? Med en norsk kvinlig kollega tror jag, att det är samhörighetskänslan, känslan af solidaritet och nödvändigheten af organisation, som framför allt framgått som resultat af det som sagts och dryftats på detta möte. Det tjänar så litet till att sträfva hvar och en på sin kant, skall det blifva något stort utaf skall det ske gemensamt. Därför behöfva vi, kvinnor, lära af hvarandra, stödja hvarandra och hemta mod och kraft af våra ömsesidiga erfarenheter, bittra som ljufva.

Jag tror därför, att detta möte bör för kvinnorna — och för mänskligheten med dem — kunna betraktas som ett steg, om ock ett mycket ringa sådant, mot det mål, som heter frid på jorden och människorna en god vilja.

Lotten Dahlgren.

Stockholms Läsesalong.

I vår, de ambulerande bibliotekens och läsestugornas tid, får man icke glömma Stockholms Läsesalong, den första och förnämsta af dem alla. Det torde dock vara mindre lämpligt att jämföra de knappast mer än årsgamla läsestugorna med Läsesalongen, som med berättigad stolthet kan se tillbaka på en jämn och stadig utveckling under en tidrymd af mer än ett fjärdedels århundrade. Det är vid sidan af Kungliga biblioteket, som Läsesalongen fyller en plats, hvilken, om den plötsligt blefve tom, af den bildade allmänheten skulle kännas såsom en stor och mycket svårersättlig förlust. Läsesalongen och kungliga biblioteket komplettera hvarandra i flera hänseenden. Särskildt är detta fallet hvad tidningar och tidskrifter vidkommer. Vill man se ett tidningsnummer, som utkommit för åratall tillbaka, så går man till Kgl. biblioteket; vill man däremot läsa tidningarna för dagen, in- och utländska, så går man till Läsesalongen, där dessa äro rikt representerade.

Af *svenska* tidningar finnas där de flesta i Stockholm utkommande samt omkring 80 landsortstidningar. Det stora antalet af dessa senare torde både ur nyttans och nöjets synpunkt vara af särskildt intresse för hufvudstadens befolkning, som ju till stor del rekryteras genom inflyttningar från landets olika provinser. Enhvar af dessa inflyttade träffar nämligen här i sin hemorts tidning en gammal bekant.

Se vi åter på den i Läsesalongen representerade utländska tidningspressen, så finna vi af *norska* tidningar: Aftenposten, Dagbladet, Morgenbladet, Verdens Gang; af *danska*: Illustreret Tidende, National Tidende, Politiken; af *finska*: Hufvudstadsbladet; af *franska*: Le Figaro, L'Illustration, Le Temps; af *engelska*: The Daily News, The Graphic, Punch; af *tyska*: Berliner Tageblatt, Fliegende Blätter, Gartenlaube, Hamburger Nachrichten, Illustrierte Zeitung, Neue freie Presse; af *amerikanska*: Gamla och Nya Hemlandet, Manuf. and Farmers Journal.

I afseende på tidskrifter komplettera Läsesalongen och Kgl. biblioteket likades hvarandra på så sätt, att det senare företrädesvis har de lärda, vetenskapliga facktidskrifterna, medan den förra åter företrädesvis lagt an på tidskrifter, som behandla ämnen och frågor

af mera allmänmänskligt intresse. Af *svenska* tidskrifter finna vi på Läsesalongen nästan alla, eller åtminstone de flesta, nämligen: Dagny, Efteråt, För Sv. Hem, Historisk Tidskrift, Hemtrefnad, Hvar 8 Dag, Hygiea, Hälsovänneren, Kyrka och Skola, Kyrklig Tidskrift, Ljus, Läsning för Hemmet, Nordisk Tidskrift, Ord och Bild, Pedagogisk Tidskrift, Sv. Illustrerad Tidskrift, Jägarförbundets Tidskrift, Teosofisk Tidskrift, Teosophia, Tidskrift i gymnastik, Varia och Verdandi; af *norska*: For Kirke og Kultur, Kringsjaa, Nylænde; af *danska*: Dansk Tidskrift, Kvinden og Samfundet, Tidskrift for Industri, Tilskueren, »Samfundets krav»; af *finska*: Ateneum, Finsk Tidskrift; af *franska*: La nouvelle Revue, Revue des deux Mondes; af *engelska*: English Woman's Review, Harper's Monthly Magazine, Nineteenth Century, Review of Reviews, Spectator, Studio; af *tyska*: Deutsche Rundschau, Ethische Kultur, Moderne Kunst; af *amerikanska*: Munsey's Magazine.

Det är dock icke endast detta rika urval af in- och utländska tidningar och tidskrifter man finner på Läsesalongen; den har enligt sina stadgar äfven till uppgift att tillhandahålla allmänheten mera framstående litterära alster, som befordra håg för god läsning samt förvärfvande af kunskaper och allmän bildning.

För närvarande utgöres Läsesalongens bibliotek, som ständigt ökas, af icke mindre än 22,000 band.

Då Stockholms Läsesalong ursprungligen har ett flertal högt bildade och litterärt intresserade personer att tacka för sin tillvaro, och då det alltid hört till dess traditioner, att i styrelsen upptaga endast framstående och fullt kompetenta ledamöter, torde man icke utan skäl kunna antaga att dessa 22,000 band skola omfatta det bästa och yppersta af det som den nyare världslitteraturen har att bjuda på.

Vi hafva denna gång haft en mera yttre anledning att påminna om Läsesalongen och dess betydelse.

Hvar och en, som besöker denna anstalt, har säkert lagt märke till de genomgripande förändringar, som själfva lokalerna, särskildt med hänsyn till möblering och andra anordningar, till de besökandes trefnad och bekvämlighet, på de sista åren undergått. Denna restaurering och modernisering synes i dessa dagar nått sin afslutning därmed, att det förra konversationsrummet och damrummet genom mellanväggens borttagande blifvit sammanslagna till ett enda stort och elegant inredt konversationsrum, som ger godt utrymme för flere samtalande grupper, utan att de behöfva störa hvarandra.

Äfven är det för de besökande tillfälle, att mot erläggande af 10 öre, få begagna den å Läsesalongen befintliga telefonen; men Läsesalongen mottager och expedierar *inga* per telefon gjorda boklänsrekvisitioner.

Det är nu att hoppas, att äfven allmänheten gent emot alla dessa bemödanden genom flitiga besök skall visa Läsesalongen den uppmuntran och det erkännande, som den så väl förtjänar.

Litteratur.

Mellan haf och fjäll af *Maria Rieck-Müller*.

Redan från sitt första uppträdande som författarinna dokumenterade sig fru Rieck-Müller som en natur- och folkklifsskildrare af rang, och sin uppgift som sådan har hon med en målmedveten och kärleksfull konsekvens förblifvit trogen.

I sin sista längre berättelse »Mellan haf och fjäll», hvilken nu så länge varit ute i marknaden, att den hunnit vinna en vidsträckt läsekrets, har hon liksom i sina föregående arbeten gjort Norrland till föremål för sin skildring. Intet af Sveriges landskap erbjuder som denna af haf och fjäll begränsade bygd, en sådan mångfald af skiftningar i naturscenerier och människolynnen. Det är kontrasternas land. Hafvet på ena sidan med dess ständigt växlande rymd, den höga nordens haf, svallande ena hälften af året ystert och fritt land utgörande en så bekväm förbindningslänk med den stora yttre världen, där världshandelns och världskulturens vågor gå höga, och den andra hälften, bundet af isbojornas ogenomträngliga fångsel, oåtkomligt för civilisationens värmande inflytande. Och så på den andra sidan, fjäll och dal, de stora obygdernas och de stora skogsviddernas Norrland.

Det är naturligt, att det folk, som fostrats i detta på växningar så rika land skall taga intryck af karaktären i dess natur. Den norrländska kustbon är till lynne och läggning en annan än den norrlänning, som växt upp i skuggan af gränstrakternas skogkrönta åsar. Och lika svårt, som det är för den, hvilken från födseln fått sin syn skärpt af skådandet ut öfver den fria, obegränsade hafsrymden, att finna sig vid inlandets af fjäll och skog inramade horisont, lika svårt har skogsbon att frigöra sig från den beklämning, som hafvets oroliga, ständigt skiftande fysionomi inger honom. Ja, för att tala med förf:s ofta använda sagosymbolik, den som från barndomen fångats i hafsjungfruns och hafstrollens garn är otillgänglig för skogsråts och huldronas lockelser — och omvänt. Böljornas

öfvernaturliga väsen ha ingen makt öfver den, som insnärjts i skogsandarnas hemlighetsfulla trollkrets.

Naturens inflytande på människorna och den prägel densamma sätter på deras lynnen och hela åskådningssätt är ämnet för fru Rieck-Müllers nu föreliggande roman. Den norrländska naturens olika karaktärsstämningar äro personifierade hos tvenne människobarn, Majken och Eskil. Hon är född i ett norrländskt fiskläge och är en äkta dotter af det härliga, fria haf, vid hvars strand hon uppväxt, han är en fjälldalarnes son. De älska hvarandra med barndomskärlekens varma, trofasta känsla, de ha lofvat hvarandra sin tro, och hon är färdig att följa honom som hans hustru till hans fädernehem i skogsbygden, där en sjalaherdes välsignelserika kall väntar honom. Men innan de oåterkalleligt förenat sina öden med hvarandra, tillbringar hon en tid hos sin trolofvade i det blifvande gemensamma hemmet. Här går det så småningom upp för henne, att hon öfverskattat sina krafter, närheten af fjället och den mörka skogen trycker henne, tanken på hafvet och föräldrahemmet lockar oemotståndligt, till slut blir hemlängtan henne öfvermäktig, och när det gäller att göra sitt val, tvekar hon ej att offra sin ungdomskärlek och sin lifslycka. Och han låter henne gå utan att söka hålla henne tillbaka. Födelsebygdens dragningskraft är starkare än alla jordiska band, starkare än kärlekens och pliktens.

Detta allt har förf. med mycken finhet och värme skildrat. Det hvilat verklig poesi öfver hennes berättelse och det numera nästan banalt klingande ordet stämning, får här om någonsin sin tillämpning. Hvad man endast har att anmärka är en viss charge-ring i fullföljandet af romanens ledmotiv. Naturens och omgifningarnas inflytande på människosinnet är ju obestriddigt, och som nyss påpekats, skogsbon och kustbon bilda till följd af yttre omständigheter två skilda typer, men skulle acklimatiseringsmöjligheterna verkligen vara så ringa hos vår landsman, norrlänningen? Att det att förflyttas några mil från Norrlands ostkust upp i landet skall åstadkomma ungefär samma verkningar på den landsflyktige som på en sydlänning, ex. en italienare eller spanjor, som råkade blifvit förvisad till Lappland eller något annat polarland, förefaller något tvifvelaktigt. Klimat, språk, seder och bruk böra vara ungefär de samma öfver hela provinsen. Men förf. har så fastnat i sin idé om fädernetorfvans bindande makt, att hon under hela sin skildring ej släpper den ett ögonblick. Ej blott hufvudpersonerna äro hemfallna under denna förtrollning — eller förbannelse — utan alla bokens öfriga personager. Den från sitt barndomshem lösryckte är dömd att gå under på ett eller annat sätt; männen bli fyllbultar och förkomna stackare, kvinnorna andligen och lekamligen försvagade, förtvina och dö.

Emigrationsstatistiken talar emellertid ett annat språk än romanens.

Föreningsmeddelanden.

Fröken Teresa Geijer, hvilken allt sedan våren 1886 förestått Förbundets platsanskaffningsafdelning, har i dagarna afflyttat till landet och för den skull begärt ett års tjänstledighet, under hvilken tid hennes plats förestås af fröken Elin Rosén. Ehuru fröken Geijer ej härmed definitivt nedlagt sin verksamhet, har dock den omständigheten, att hon för en längre tid lämnat sin tjänstgöring å byrån, föranlett Förbundets styrelsemedlemmar och byråpersonal att inbjuda fröken Geijer till en enkel fest, för att betyga henne Förbundets tack för hennes mångåriga nitiska och med så mycken skicklighet utförda arbete i Förbundets tjänst.

*

Fredrika-Bremer-Förbundets sjukvårdsafdelning, som hittills utöfvat sin verksamhet från förbundsbyrån, kommer inom den närmaste framtiden att inflytta i egen lokal med egen föreståndarinna, den inom hufvudstadens sjukvårdskretsar väl kända sjuksköterskan, fröken Sally Petterson. Den nya sjuksköterskebyrån, som kommer att vara öppen för allmänheten hela dygnet om, anskaffar en del privat arbetande sjuksköterskor och kommer dessutom att utgöra en väl behöflig samlingsplats för sköterskor.

*

En skrifvelse till Fredrika-Bremer-Förbundet. Nedanstående till Förbundet ingångna bref visar i hvilken grad den under förliden vinter pågående sedlighetsrörelsen, i hvilken Förbundet tagit en verksam del, trängt in i vårt samhälle. Skrifvelsen är af följande lydelse:

Härmed taga vi oss friheten vädja till eder, eller ock genom eder, till den det vederbör, att ni måtte till allt Sveriges land låta upprop utgå om att svenska *kvinnor* måtte alla samfäldt genom sina samlade namnteckningar medverka till en kraftig protest mot all slags osedlighet i tal och skrift samt af bortskaffandet af prostitutionen.

Männe det icke på hvarje plats, i stad och på land, behöfves ett allmänt uppvaknande hos oss att vi må göra hvad vi kunna för att verka i sedligt syfte.

Det är tyvärr ej bara Stockholm denna sak berör, utan hela landet. Önskligt vore, då nu oppositionen börjat, att den som en väldig flod droge fram genom hela landet och med sig droge både hög och låg. Vi behöfva fortsätta där I, stockholmare, börjat, och gifven ni nu det bistånd som behöfves för oss efterblifna, att vi må rycka in i leden.

Hvarje företag behöfver ju sina ledare och med hopp om eder medverkan i berörda syfte teckna vi oss

Svenska kvinnor.

*

Fredrika Bremers spinnrock, af henne själf begagnad under hennes sista på Årsta tillbringade lefnadsår, har som gåfva öfverlämnats till Förbundet af fröken Sophie Saxenberg, enligt förordnande af hennes afidna moder, ägarinnan till Årsta, fru Saxenberg. Spinnrocken är af fint brunbetsadt trä, det lin, som den bär är pålindadt af Fredrika Bremer och den vidhängande lindhärfvan är spunnen af henne. Nära förknippad med Fredrika Bremers person, som den vackra gåfvan är, utgör den en i hög grad värdefull tillökning af den lilla samling Bremer-minnen, Förbundet under årens lopp lyckats förvärfva sig.

— C. E. Lagerström —
FREJA-MAGASINET
STOCKHOLM

Lager af **Sybehör & Modevaror**
OBS! Order från Landsorten exp. skyndsamt.

STUDENTER, äfven kvinnliga, som önska inträde på apotekarebanan, erhålla anvisningar till elevplatser, om de hänvända sig till Pharmaceutiska föreningens platsbyrå, Sthlm.

G. 126845

Froms Velocipeder

Obs.! äro utmärkta och af alla, som an-
 Priserna nedsatta. vända dem, mycket omtyckta för deras
 Begär priskurant. stora hållbarhet och stadiga, lätta gång.

PER FROMS Velocipedfabriks Aktiebolag

(Kongl. Hofleverantör)
STOCKHOLM, Mäster-Samuelsgatan 34.

Från Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition
 hafva följande *nyheter* utkommit och finnas att tillgå hos
 alla bokhandlare:

Sådd på Guds åker. Predikningar hållna i Blasieholms-
 kyrkan af Hofpredikanten *Fr. Hammarsten*. 3 och 4 häft.
 à 50 öre.

Är Kristus ofelbar och Bibeln sann? Vår tids
 brännande dubbelfråga, af *Hugh Mac Intosh*. Häft. 1 kr.

Självvård. Föredrag af *B. Bomhoff*. Häft. 25 öre.

Till Sveriges mödrar och dess ungdom, af *En*
svensk moder. Häft. 50 öre.

Pontus Vikners barndom och ungdom, af Dom-
 prosten *J. A. Eklund*. Häft. 10 öre.

Missionsskrifter:

N:o 21. **Den evangeliska rörelsen i Hamazén.** En bild
 från Evang. Fosterlands-Stiftelsens mission i Ost-
 Afrika, af Missionspastor *A. Svensson*. Häft. 15 öre.

N:o 22. **En ung Kristinna i Chindwara.** En bild från
 Evang. Fosterlands-Stiftelsens mission i Indien, af
 Zenanamissionär *Vivi Rinman*. Häft. 15 öre.

På Elghyttan, af *Runa*. Andra uppl. Häft. 2,25, kart. 2,75,
 klotb. 3,25.

Olle. Berättelse af *N. P. Madsen*. Öfversättning från danskan.
 Häft. 30 öre.

Hanna. En from och tillgifven tjänarinneas stilla inflytande.
 Andra uppl. Häft. 25 öre.

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn.

OBS! Prishelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.

Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETERSSON,
 52 Drotninggatan 52.

